

Samenwerkende
beroepsverenigingen

Aan demissionair staatssecretaris van VWS, de heer P. Blokhuis
& voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de heer J. van Zanen

Afschrift tevens aan mevrouw M.I. Hamer (informatuur) en leden van de vaste Kamercommissie VWS

Datum 4 juni 2021
Betreft Reactie samenwerkende beroepsverenigingen op rapport stuurgroep 'Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet'¹ en uitspraak arbitragecommissie inzake structurele financiering jeugdzorg²

Geachte heren Blokhuis en Van Zanen,

De samenwerkende beroepsverenigingen Zorg voor de Jeugd (NIP, NVvP (afdeling KJP), BPSW, NVO, BV Jong, FVB, LVVP, V&VN, AJN, NVK) hebben met grote interesse kennisgenomen van het rapport 'Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet' en de recente uitspraak van de arbitragecommissie inzake het conflict tussen rijk en gemeenten over de tekorten in de jeugdzorg. Met genoegen hebben wij kennisgenomen van het akkoord van 3 juni jl. dat u samen bereikt heeft, om voor 2022 ruim € 1,3 miljard beschikbaar te maken en dat u beiden tevens commitment uitsprekt om te komen tot het maken van afspraken over maatregelen voor de langere termijn.

Vanuit de professionals die dagelijks het werk doen waarover gesproken wordt, willen wij met klem een aantal zaken onder uw aandacht brengen. Wij maken ons zorgen dat deze middelen slechts worden gebruikt om de financiële tekorten bij gemeenten op te heffen en niet om de zo gewenste en noodzakelijke herstructurering te laten plaatsvinden. De noodzaak voor een hervormingsagenda is groot en wij gaan ervanuit dat dat u dit samen met ons als deel van de '5-hoek'³ doet. Het is tijd om de focus nu te verleggen naar de inhoud van de jeugdhulp en het toekomstbestendig maken hiervan. Hierbij achten wij twee fundamentele wijzigingen van groot belang:

1. Ten eerste het onderscheid tussen de thuisnabije, lichte ondersteuning en zorg, waarbij de gemeente een rol krijgt die vergelijkbaar is met nu in de Wmo en de (boven)regionale, specialistische jeugdhulp voor de meer complexe problematiek en het meer complexe zorgaanbod.
2. Ten tweede de betrokkenheid van deskundige zorgprofessionals bij het maken van de inschattingen of sprake is van een lichte of complexe zorgvraag.

Kwalitatieve, tijdige en passende hulp in combinatie met structurele financiering

In november 2019 (en in onze brieven sindsdien) hebben de samenwerkende beroepsverenigingen al opgeroepen tot een grondige, doordachte aanpassing van het jeugdstelsel en ruimte voor de professional⁴. Dat was toen naar aanleiding van de ernstige bevindingen van de Inspecties (IGJ en IJenV) 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd'.

De afgelopen anderhalf jaar en de rapporten van AEF (december 2020) en 'Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet' van de commissie Sint (april 2021) laten zien dat de benodigde wijzigingen nog steeds niet zijn doorgevoerd. Laatstgenoemde rapport brengt helder in beeld dat het huidige stelsel, dat met de invoering van de Jeugdwet is gecreëerd, na zes jaar transitie aan een renovatie toe is. Zowel financieel als inhoudelijk. Ook de arbitragecommissie, die haar rapport de treffende titel 'Jeugdzorg: een onderwerp van aanhoudende zorg' heeft gegeven, is hierover zeer duidelijk.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/04/08/maatregelen-financiële-beheersbaarheid-jeugdwet> onder voorzitterschap van mevrouw Sint. Door staatssecretaris Blokhuis aangeboden aan de Kamer d.d. 23 april 2021 https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z06942&did=2021D15356

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-982933>

³ De vijf perspectieven zoals vertegenwoordigd in de stuurgroep Zorg voor de Jeugd; cliëntenorganisaties, beroepsverenigingen, branches zorgaanbieders, gemeenten en rijk

⁴ Zie o.a. <https://www.bpsw.nl/actueel/nieuws/item/beroepsverenigingen-vragen-doordachte-aanpassing-jeugdstelsel-en-ruimte-voor-de-professional/>

Daadkrachtige maatregelen zijn gewenst, want de nood is hoog: Het aantal jongeren met ernstige en complexe klachten als depressie, eetstoornissen en suïcidaliteit neemt toe en kinderen met (de meest) complexe problematiek krijgen op dit moment in onvoldoende mate, tijdig en passende zorg. Een conclusie die inmiddels ook meermaals door de Inspectie is gesteld.^{5 6} Als professionals gaan deze conclusies ons aan het hart.

Er is nog steeds sprake van te veel versnippering en te hoge administratieve lasten en de toegankelijkheid en kwaliteit van gespecialiseerde jeugdhulp, zoals jeugd-ggz staan onder hoge druk. Om dit alles het hoofd te bieden is het noodzakelijk om niet alleen met een grote som geld gaten te dichten, maar ook om écht de urgentie van deze blijvende, hardnekkige problematiek onder ogen te zien. De afgelopen twee à drie jaar zijn de financiën een onderwerp van gesprek geweest tussen rijk en gemeenten. Dit heeft een patroon opgeleverd waarbij de inhoudelijke ontwikkelingen naar de achtergrond zijn verdrukt.

De arbitragecommissie adviseert dat er structureel veel extra geld naar de gemeenten moet om de begrotingen van gemeenten op dit punt te repareren. Alleen een financiële injectie, zoals de arbitragecommissie ook al aangeeft en ook u erkent en onderschrijft, is niet voldoende. Er liggen nu verschillende adviezen op basis waarvan alle betrokken partners in gezamenlijkheid kunnen komen tot de benodigde hervormingsagenda. Met name het rapport van de SER biedt goede handvatten voor een grondige herziening van het huidige stelsel, waarbij niet de administratieve systemen van elke gemeente, maar het belang van de jeugdige en de professionele verantwoordelijkheid van zorgverleners weer centraal komen te staan. Er dient daarbij gekeken te worden naar een verbetering van het jeugdstelsel die uitgaat van kwalitatieve, tijdige en passende hulp, in combinatie met kostenbesparingen of benodigde structurele financiering.

Uitwerking belangrijker dan gekozen scenario

De samenwerkende beroepsverenigingen roepen op om de inhoud in de jeugdhulp weer voorop te stellen en van daaruit te komen tot goede doelmatige en doeltreffende hulp en besparingen. Het vertrekpunt dient daarbij altijd te zijn: de cliënten en de inhoud van de benodigde zorg, waarbij de uitvoering van die zorg conform de normen van professionele beroepsuitoefening kan plaatsvinden. Zo moeten kinderen, jongeren en hun ouders altijd kunnen rekenen op de zorg die noodzakelijk is en die van het benodigde kwalitatieve niveau is, via de huidige routes die de Jeugdwet (en andere wet- en regelgeving) daarvoor vastgesteld heeft.

Het tweede scenario, zoals in het rapport 'Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet' wordt geschetst, legt de focus niet slechts op een kostenbesparing, maar biedt de mogelijkheid om breder te kijken naar maatschappelijke langetermijneffecten. Bovendien stelt het gemeenten in staat om samen met professionals te kijken naar wat de beste inschatting is wat nodig is qua inzet van jeugdhulp. Hierbij is de inzet van een goed opgeleide professional, die kan werken volgens de geldende richtlijnen, evident. Te beginnen bij de inschatting of sprake is van behoefte aan lichte zorg en preventie of van meer complexe problematiek met bijbehorende zorgbehoefte.

Bij deze inschatting is het van belang dat de professionals binnen wijkteams, jeugdgezondheidszorg en onderwijs waar nodig specifieke, specialistische expertise buiten het voorveld (kunnen) betrekken.

De gemeentelijke kerntaken rond jeugdhulp betreffen preventie in het voorveld en lichte opvoedkundige ondersteuning in verbinding met onderwijs, welzijns- en jeugdgezondheidszorg. In het vormgeven van de taken kan de gemeente eigen prioriteiten stellen en is er op optimale beleidsvrijheid voor de gemeente. Daarmee tasten we de integrale zorg en het vertrekpunt van 1 plan, 1 regisseur niet aan. Bij dit alles is de rol van de professional onontbeerlijk: zowel bij het geven van gerichte en zinnige zorg, als bij het zorgen voor een tijdige uitstroom en bij de inschatting of sprake is van een lichte of complexe zorgvraag. Deze inschatting welke jeugdhulp het meest passend is, voorafgaand dus de inzet van die hulp, kunnen alleen professionals doen die voldoende expertise hebben.

⁵ <https://www.igi.nl/zorgsectoren/jeugd/publicaties/publicaties/2021/03/15/factsheet-onvoldoende-tijdige-en-juiste-hulp-voor-jongeren-met-ernstige-psychische-problemen>

⁶ <https://www.igi.nl/actueel/nieuws/2019/11/08/inspecties-kwetsbare-kinderen-onvoldoende-beschermd>

Rol van zorgprofessional is onontbeerlijk

Het uitwerken van de randvoorwaarden zal gezamenlijk moeten gebeuren. Daarbij dient de kwaliteit van jeugdhulp en professionals en ook de professionele autonomie centraal te staan. Indien professionals niet kunnen werken volgens kwalitatief hoogstaande normen, zullen ze in toenemende mate de sector verlaten. Het blijft dus van belang te investeren in het vakmanschap van de professional en zo de focus terug te brengen op de motivatie van mensen om in de zorg te werken. Op die manier maken we het aantrekkelijk voor professionals voor het vak te kiezen en zich ook langdurig te verbinden aan de sector. Professionals moeten de ruimte krijgen om maatwerk te bieden en bijvoorbeeld regionale samenwerking aan te gaan. De kwaliteit van zorg is voor een groot deel afhankelijk van de kwaliteit van professionals, dus is onze oproep om het beleid daarop te richten en minder op regels, kosten besparen en verantwoorden. Professionals bespreken in de praktijk samen met ouders en/of jongeren welke jeugdhulp inhoudelijk effectief en noodzakelijk is in een specifieke situatie. Professionals zijn goed in staat om een inschatting te maken van de kosteneffectiviteit op korte én op de langere termijn. Investeren in en vertrouwen op professioneel vakmanschap leidt hiermee tot versterken van kosteneffectieve jeugdhulp op korte én op de langere termijn.

Ons aanbod om mee te denken en te doen met hervormingsagenda

Uw commitment voor de hervormingsagenda stemt ons verheugd. Wij zijn het met u eens dat een dergelijke hervorming alleen tot stand kan komen in de vijfhoek waarmee momenteel binnen Zorg voor de Jeugd al wordt samengewerkt. Voor een overzicht van onze invalshoeken die relevant zijn voor de hervormingsagenda verwijzen wij naar onze brief van februari 2020 *'Input samenwerkende beroepsverenigingen voor voorstel ministers 'Naar een betere organisatie van Jeugdhulp & Jeugdbescherming''*⁷ waarin wij uiteen hebben gezet welke kernpunten er in een gezamenlijke aanpak zouden moeten worden opgenomen. De inbreng van professionals en cliënten bij de verdere uitwerking van de noodzakelijke verbeteringen vormen de sleutel om te komen tot oplossingen die in de praktijk gaan werken. Als vanzelfsprekend denken de organisaties die wij vertegenwoordigen – gedreven vanuit inhoud voor het vak en de zorg aan alle kinderen en hun ouders – graag mee over deze verbeteringen.

Namens de betrokken verenigingen,
NIP, NVvP, BPSW, NVO, BV Jong, FVB, LVVP, V&VN, AJN, NVK

Met vriendelijke groet,

Vera Naber (NIP, 06-52689661) en Arne Popma (NVvP, 06-14994800)
Lid stuurgroep Zorg voor de Jeugd, namens de samenwerkende beroepsverenigingen

⁷ <https://www.venvn.nl/media/p1inyizu/brief-input-samenwerkende-beroepsverenigingen-jeugd.pdf>